

APSTIPRINĀTS
ar Izglītības un zinātnes ministrijas
2002. gada 16. maija
rīkojumu Nr. 283

PROFESIJAS STANDARTS

Reģistrācijas numurs PS 0070

Profesija

Uzņēmumu un iestāžu vadītājs

Kvalifikācijas līmenis

5

Nodarbinātības apraksts

Uzņēmuma iestādes vadītājs nosaka un formulē uzņēmuma vai iestādes darbības pamatprincipus, plāno un vada darbu atbilstoši uzņēmuma vai iestādes mērķiem, saskaņā ar LR un starptautisko likumdošanu un nozares aktiem.

Standarts attiecas uz uzņēmumu komerclikuma izpratnē vadīšanu, kā arī uz tādu iestāžu un organizāciju vadīšanu, kuras atbilstoši komerclikumam nav uzskatāmas par uzņēmumiem, bet savu darbību veic saskaņā ar komercdarbības principiem.

Pienākumi un uzdevumi

Pienākumi	Uzdevumi
1. Noteikt un formulēt uzņēmuma vai iestādes darbības stratēģiju, misiju un mērķus dinamiskā ekonomiskā vidē īpašnieku un sabiedrības interesēs	1.1. Analizēt un novērtēt vietējo un starptautisko ekonomisko vidi, tirgus attīstības tendences un perspektīvas, konkurences situāciju un konkurentu iespējamās aktivitātes. 1.2. Definēt uzņēmuma vai iestādes darbības mērķus un pamatvirzienus atbilstoši īpašnieku un sabiedrības interesēm.
2. Plānot un prognozēt uzņēmuma vai iestādes racionālu darbību dinamiskā ekonomiskā vidē atbilstoši noteiktajiem mērķiem, ekonomiskajai videi un tirgus situācijai	2.1. Noteikt uzņēmuma vai iestādes ekonomiskās darbības rādītājus. 2.2. Sastādīt un apstiprināt īstermiņa (taktiskos) un ilgtermiņa (stratēģiskos) uzņēmuma vai iestādes darbības plānus. 2.3. Identificēt ekonomiskās vides un tirgus situācijas izmaiņas un novērtēt mērķu un plānu maiņas nepieciešamību. 2.4. Koriģēt un pilnveidot plānus.
3. Organizēt uzņēmuma vai iestādes racionālu darbību dinamiskā ekonomiskā vidē atbilstoši noteiktajiem mērķiem un plānam īpašnieku, darbinieku un sabiedrības interesēs	3.1. Informēt uzņēmuma vai iestādes darbiniekus par sasniedzamajiem mērķiem un uzdevumiem. 3.2. Plānot, vadīt un koordinēt uzņēmuma, organizācijas (iestādes) funkcionēšanu kopumā. Organizēt uzņēmuma, organizācijas (iestādes) struktūrvienību racionālu un saskaņotu darbību. Motivēt un kontrolēt sev pakļautā personāla pienākumu izpildi. 3.3. Pārzināt un kontrolēt uzņēmuma vai iestādes darbības funkcionālās sfēras: mārketingu, ražošanas/ pakalpojumu organizēšanu, personāla vadīšanu, finansu vadīšanu, vadības informācijas sistēmas, loģistiku. 3.4. Analizēt un novērtēt uzņēmuma vai iestādes darbību un sasniegtos rezultātus. Sekot uzņēmuma vai iestādes mērķu īstenošanas gaitai, nodrošināt šo mērķu īstenošanu, pieņemt lēmumus un korekcijas operatīvās un stratēģiskās darbības optimizēšanai. 3.5. Nodrošināt informācijas un konsultāciju procedūras ar darbinieku pārstāvjiem vai arodbiedrībām. 3.6. Ievērot LR un starptautiskās likumdošanas un normatīvo aktu prasības, kas saistītas ar uzņēmuma vai iestādes darbību. 3.7. Nepieciešamības gadījumā īslaicīgi aizvietot uzņēmuma vai iestādes struktūrvienību vadītājus.
4. Pārstāvēt uzņēmumu vai iestādi darījumos ar citiem uzņēmumiem, organizācijām, iestādēm, ieskaitot pašvaldības un valsts institūcijas.	4.1. Pārstāvēt uzņēmumu vai iestādi darījumos ar vietējiem partneriem. 4.2. Pārstāvēt uzņēmumu vai iestādi darījumos ar valsts institūcijām, pašvaldību un sabiedrību. 4.3. Pārstāvēt uzņēmumu vai iestādi darījumos ar partneriem un institūcijām ārvalstīs.
5. Sadarboties ar augstākstāvošām institūcijām un īpašniekiem uzņēmuma vai iestādes mērķu sasniegšanai.	5.1. Analizēt un novērtēt uzņēmuma vai iestādes darbību un sasniegtos rezultātus. 5.2. Sniegt informāciju par uzņēmuma vai iestādes darba rezultātiem augstākstāvošiem vadītājiem un organizācijām, valsts institūcijām un īpašniekiem.

Īpašie faktori, kas raksturo darba vidi

Nepieciešamība strādāt individuāli un grupā, pielietojot savas zināšanas un līdera prasmes.
Nepieciešamība vadīt gan nacionālas, gan internacionālas – multikulturālas darbinieku grupas.

Īpašās prasības uzdevumu veikšanai - nav

Prasmes

Kopīgās profesionālās prasmes	Vispārējās prasmes/spējas	Specifiskās prasmes profesijā
<ul style="list-style-type: none">Izprast aktuālās ekonomiskās attīstības likumsakarības un principus;Izprast tautsaimniecības vidē notiekošos procesus un pieņemt lēmumus atbilstoši situācijas izmaiņām;Pielietot ekonomiski matemātiskās metodes vadīšanas procesā;Pielietot iegūtās teorētiskās un praktiskās zināšanas uzņēmuma vai iestādes un struktūrvienību efektīvai vadīšanai.	<ul style="list-style-type: none">Strādāt komandā/grupā, deleģēt un koordinēt pienākumu izpildi, motivēt darbiniekus;Būt līderim, vadīt komandas/grupas darbu;Efektīvi plānot un organizēt savu darbu;Patstāvīgi apgūt jaunas zināšanas;Analizēt, sistematizēt, sintezēt un integrēt iegūto informāciju;Lietot modernās informācijas iegūšanas, apstrādes un sistematizēšanas tehnoloģijas;Sagatavot un sniegt prezentācijas;Komunikēt un sadarboties ar darbiniekiem, partneriem, īpašniekiem, masu saziņas līdzekļiem, valsts un sabiedriskajām institūcijām;Rīkoties atbilstoši likumam un ētikas normām.	<ul style="list-style-type: none">Izprast uzņēmuma vai iestādes darbības kopsakarības;Analizēt uzņēmuma vai iestādes darbību, identificēt problēmas un izstrādāt to risinājumus;Formulēt uzņēmuma vai iestādes mērķus, sastādīt attīstības stratēģisko plānu;Analizēt dinamiskā ekonomiskajā vidē notiekošos procesus un pieņemt atbilstošus lēmumus;Izstrādāt un realizēt mārketinga plānu;Izprast patērētāju uzvedību;Izvēlēties, novērtēt un motivēt personālu;Organizēt un vadīt pakļauto struktūrvienību un personāla darbu;Analizēt, novērtēt un plānot uzņēmuma finanses;Izprast ražošanas/ pakalpojumu organizēšanas paņēmienus un principus;Izprast uzņēmuma finanšu un tehnoloģiskās darbības rādītājus, un pieņemt lēmumus lai veicinātu uzņēmuma vai iestādes darbības optimizāciju;Pielietot vadības informācijas sistēmas uzņēmuma vai iestādes vadīšanas procesa nodrošināšanā;Ieviest progresīvus risinājumus un metodes uzņēmuma vai iestādes darbības galvenajās (stratēģiskajās) funkcionālajās sfērās;Izprast īpašnieku intereses un integrēt tās uzņēmuma attīstības stratēģiskajā plānā;Orientēties uzņēmuma vai iestādes darbu reglamentējošajos dokumentos, likumdošanā un normatīvajos aktos;Efektīvi pielietot jaunākās darba organizācijas formas un informācijas tehnoloģijas.

Zināšanas

Zināšanas	Zināšanu līmenis		
	priekšstats	izpratne	pielietošana
Komercedarbības būtiskās funkcionālās sfēras			
Mārketinga vadīšana			
Finansu vadīšana, finanšu un vadības grāmatvedība			
Personāla vadīšana un vadības psiholoģija, darba tiesiskās attiecības			
Ražošanas/pakalpojumu organizēšana, loģistika, vadības informācijas sistēmas, kvalitātes sistēmu vadība, darba aizsardzība			
Komercedarbības likumdošana,			
Teorētiskās ekonomikas un vadības zinību izpratni un apguvi nodrošinošās zināšanas			
Ekonomikas teorija			
Ekonomiski matemātiskās metodes			
Integrējošās zināšanas un prasmes			
Stratēģiskā vadīšana			
Starptautiskā komercedarbības vide			
Vispārējās zināšanas un prasmes			
Valsts valoda			
Svešvaloda			
Komunikāciju prasme			

Profesijas standarta izstrādes darba grupas sastāvs:

- Konstantīns Didenko, - darba grupas vadītājs, Dr. oec., profesors, RTU inženierekonomikas fakultātes dekāns;
- Marga Živitere, - darba grupas sekretāre, Dr. oec., profesore, ISMA prorektore;
- Modris Ozoliņš, - darba grupas dalībnieks, M. Sc., MBA, Dipl. Ing., praktiskais docents, RTU Rīgas Biznesa institūta direktors;
- Aigars Laizāns, - darba grupas dalībnieks, M. Sc, MBA, Dipl. Ing., praktiskais docents, RTU Rīgas Biznesa institūta direktora vietnieks;
- Aldis Baumanis, - darba grupas dalībnieks, Dr.paed., Biznesa augstskolas “Turība” rektors;
- Sergejs Hiļkevičs, - darba grupas dalībnieks, Ventspils augstskolas Ekonomikas un pārvaldības fakultātes dekāns;
- Remigijs Počs, - darba grupas dalībnieks, Dr. hab. oec., RTU inženierekonomikas fakultātes profesors;
- Viktors Nešpors, - darba grupas dalībnieks, Dr. oec., RTU inženierekonomikas fakultātes asociētais profesors;
- Jānis Ķipsna, - darba grupas dalībnieks, Dr. oec., RTU inženierekonomikas fakultātes asociētais profesors.

Profesionālās izglītības un nodarbinātības trīspusējās sadarbības apakšpadomes eksperti:

- Oļegs Barānovs - LR Ekonomikas ministrijas Tautsaimniecības struktūrpolitikas departamenta direktors
- S.Buka - Vaivade - LBAS arodbiedrību darba koordinētāja
- Ieva Jaunzeme - LDDK ģenerāldirektore
- Normunds Vagalis - Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras personāldaļas vadītājs
- Gaida Lāce - Pašvaldību darba devēju asociācijas izpilddirektore

Konsultanti:

- S.E.M. Ewerwijn, profesors, Dr.Sc.soc., S.E.M. Ewerwijn konsultāciju firma Woerdene, Nīderlande, galvenais profesionālās apmācības konsultants
- Jānis Bramanis - SIA "AUDIT" direktors
- Aina Biljone - LTRK Biedru daļas direktore